

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ

	હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?
--	---

=====

ગુજરાત રાજ્ય....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

મગનજી કરમસીજી ઠાકોર....વિરોધી(ઓ)/સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

એપીપી સુશ્રી મોનાલી ભટ્ટ, અપીલકર્તા (ઓ) નં. ૧ તરફે

સામાવાળા(ઓ)/સામાવાળા(ઓ) ક્રમાંક ૧ માટે નોટિસ બજાવવામાં કરવામાં
આવી છે

=====

કોરમ: ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

તારીખ : ૦૨/૦૩/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. આ અપીલ દ્વારા, અપીલકર્તા-રાજ્યે પાલનપુરની ફાસ્ટ ટ્રેક અદાલત, વિશેષ (એનડિપીએસ) કેસ નં. ૧૩૫/૧૯૯૬ માં ૦૭.૦૧.૨૦૦૩ના રોજ આપેલા માનનીય અધિક સત્ર ન્યાયાધીશના ચુકાદા અને હુકમને પડકાર્યો છે, જેમાં માનનીય નીચલી અદાલતે હાલના મૂળ આરોપી-પ્રતિપક્ષીને આક્ષેપિત ગુનાઓના આરોપોમાંથી નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો હતો।

૨. ફરિયાદ પક્ષના સંક્ષિપ્ત તથ્યો એ છે કે ફરિયાદી દ્વારા ભાભર પોલીસ મથકે આઈ-સી.આર. નં. ૩૪/૧૯૯૬ તરીકે ફરિયાદ નોંધાવવામાં આવી હતી, જેમાં ૧૨.૦૨.૧૯૯૬ના રોજ, એવી માહિતી મળતાં કે હાલના આરોપી-સામાવાળા પોતાના ખેતરમાં ગાંજાના છોડ રાખતો હતો અને તેનો વેપાર કરતો હતો, પી.એસ.આઈ. શ્રી કે.કે. ઝાલા, હેડ કોન્સ્ટેબલ જોરાભાઈ પુનાભાઈ અને હેડ કોન્સ્ટેબલ લાલસિંહ છગુજી પોતાના સ્ટાફ તથા પંચો સાથે ઉપરોક્ત સ્થળે ગયા હતા અને તે સ્થળે દરોડો પાડતાં તેમને લગભગ ૭૦૦ ગ્રામ વજનના ૧૫ ગાંજાના છોડ મળ્યા હતા. ફરિયાદ પક્ષનો વધુ કેસ એ છે કે આગળની તપાસ દરમિયાન ૭૦૦ ગ્રામમાંથી ૧૫ ગ્રામ ગાંજાનો નમૂનો આવશ્યક વૈજ્ઞાનિક

પરીક્ષણ માટે ન્યાયિક વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળામાં મોકલવામાં આવ્યો હતો. વધુ તપાસ બાદ, એ વાતની ખાતરી થઈ કે તે નમૂનો ગાંજો હતો.

૩. તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ, માનનીય ન્યાયિક દંડાધિકારીની અદાલતમાં ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવ્યું. કેસ સત્ર અદાલતમાં જ વિશિષ્ટ રીતે ચલાવાનો હોવાથી, ન્યાયિક દંડાધિકારીની અદાલતે દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૨૦૯ હેઠળ (સંક્ષેપમાં “દં.પ્ર.સ.”) તે કેસને માનનીય અધિક સત્ર ન્યાયાધીશ, ફાસ્ટ ટ્રેક અદાલત, પાલનપુરની અદાલતમાં મોકલી આપ્યો, જે પછી સ્પેશિયલ (એન.ડી.પી.એસ.) કેસ નં.૧૩૫/૧૯૯૬ તરીકે નોંધાયો. વિરોધી-આરોપીએ દોષ સ્વીકાર્યો ન હતો અને પોતે જ મુકદ્દમો ચલાવવાની માંગ કરી હતી, તેથી તેના વિરુદ્ધના આક્ષેપિત ગુનાઓ અંગે તેની સામે મુકદ્દમો ચલાવવામાં આવ્યો.

૪. સુનાવણી સમયે, મૂળ આરોપી વિરુદ્ધ લાદવામાં આવેલા આરોપો સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદ પક્ષે ૮ સાક્ષીઓની પુછપરછ કરી તેમજ ૧૩ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ પણ રજૂ કર્યા.

૫. નીચલી અદાલતની કાર્યવાહી પૂર્ણ થયા બાદ અને ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીની નિવેદન નોંધ્યા પછી તથા ફરિયાદ પક્ષ અને બચાવ પક્ષની દલીલો સાંભળ્યા બાદ, પાટણપુરની ફાસ્ટ ટ્રેક અદાલતના વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજે આરોપી સામે મૂકાયેલા તમામ આક્ષેપોમાંથી

તેને નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો. મુદતની કાર્યવાહી પૂર્ણ થતા સત્ર અદાલતે પ્રતિપક્ષી-આરોપીને નિર્દોષ છૂટકારો આપતો ચુકાદો અને હુકમ પસાર કર્યો.

૬. ઉપરોક્ત માનનીય સત્ર અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમથી અસંતોષિત અને વ્યથિત થઈ, અપીલકર્તા-રાજ્યે હાલના ક્રિમિનલ અપીલ દાખલ કરી છે.

૭. વિદ્વાન એ.પી.પી.એ ભારપૂર્વક રજૂ કર્યું કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે એ હકીકતનું મૂલવણી કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા કે આરોપી-સામાવાળા ગાંજાના પાકના સચેત કબજામાં હતો અને શોધ હાથ ધરવામાં આવી ત્યારે તેના ખેતરમાં ગાંજાના પંદર છોડની ખેતી કરવામાં આવી હતી. તેમણે વધુમાં રજૂ કર્યું કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે એ ઠરાવવામાં ભૂલ કરી કે ફરિયાદ પક્ષે આરોપીએ પોતાના ખેતરમાં ઊગાડેલા ગાંજાના પાકના સચેત કબજાને સાબિત કર્યું નથી. તેમણે વધુમાં રજૂ કર્યું કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતે એ ઠરાવવામાં ભૂલ કરી કે તપાસ અધિકારીએ એન.ડી.પી.એસ. અધિનિયમની કલમ જરની આવશ્યકતાનું પાલન કર્યું નથી. તેમણે વધુમાં રજૂ કર્યું કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે કેસના રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવાનું મૂલવણી કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા, જેમાં ગામના રેકૉર્ડ, આરોપીની ખેતરમાં હાજરી, આરોપી પોતાના ખેતરમાં ગાંજાના પાકની ખેતી કરે છે અને તેનો વ્યવસાય કરે છે તેવી માહિતી, શોધ અને જમીનું પંચનામું તથા દરોડા ટુકડીના સભ્યોના મૌખિક પુરાવાનો સમાવેશ થાય છે, જે દર્શાવે છે કે શોધ હાથ ધરવામાં આવી ત્યારે

આરોપી ગાંજાના પાકના સચેત કબજામાં હતો. વિદ્વાન એ.પી.પી.એ વધુમાં રજૂ કર્યું કે આ ક્રિમિનલ અપીલ મંજૂર કરવી જરૂરી છે અને વિદ્વાન નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ રદ કરીને રદ કરવામાં આવવા જોઈએ.

૮. મેં અપીલકર્તા-રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન અધિક જાહેર અભિયોજકની દલીલો સાંભળી છે અને તેમની સહાયથી રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીનું અવલોકન કર્યું છે.

૯. નીચલી અદાલત દ્વારા પારિત નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામે આ અદાલત સમક્ષ દાખલ અપીલની સુનાવણીને માર્ગદર્શિત તથા નિયંત્રિત કરનારા સિદ્ધાંતો સર્વોચ્ચ અદાલતે અનેક નિર્ણયો દ્વારા અત્યંત સંક્ષિપ્તરૂપે સ્પષ્ટ કર્યા છે. એમ.એસ. નારાયણ મેનન @ માણી વિ. રાજ્ય કેરળ અને અન્ય (૨૦૦૬) ૬ એસ.સી.સી. ૩૯ ના મામલે, સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામેની અપીલમાં વડી અદાલતની સત્તાઓનું વર્ણન કર્યું છે. નિર્ણયના પરા-પજમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે;

પજ. કોઈપણ સંજોગોમાં હાઈકોર્ટે નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા વિરુદ્ધની અપીલ તરીકે માનીને અપીલ સ્વીકારી, તો વાસ્તવમાં તે પુનરીક્ષણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી રહી હતી. નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા વિરુદ્ધ અપીલી સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે પણ, હાઈકોર્ટે કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખવા જોઈતા હતા કે જ્યાં બે દૃષ્ટિકોણ શક્ય હોય, ત્યાં અપીલી અદાલતે

નીચેની અદાલત દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના નિષ્કર્ષમાં હસ્તક્ષેપ કરવો ન જોઈએ.

૧૦. વધુમાં, ચંદ્રપ્પા વિ. કર્ણાટક રાજ્ય, જે (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫ માં નોંધાયેલ છે, તે કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચેના સિદ્ધાંતો નિર્ધારિત કર્યા હતા;

“૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી, અમારા વિચારાધીન મત પ્રમાણે, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામેની અપીલની તજવીજ કરતી વખતે અપીલી અદાલતની સત્તાઓ અંગે નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો બહાર આવે છે;

[૧] અપીલી અદાલતને નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમનો આધાર બનેલા પુરાવાની સમીક્ષા, પુનર્મૂલવણી અને પુનર્વિચાર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે.

[૨] ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ માં એવી સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ અથવા શરત મૂકવામાં આવી નથી, અને અપીલી અદાલત તેની સમક્ષ રહેલા પુરાવાના આધારે તથ્ય અને કાનૂન બંને પ્રશ્નો બાબતે પોતાનું સ્વતંત્ર નિષ્કર્ષ પર આવી શકે છે.

[૩] “પર્યાપ્ત અને પ્રબળ કારણો”, “સારા અને પૂરતા આધાર”, “અતિશય મજબૂત પરિસ્થિતિઓ”, “તર્કવિરુદ્ધ નિષ્કર્ષો”, “સ્પષ્ટ ભૂલો” વગેરે જેવી વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા વિરુદ્ધની અપીલમાં અપીલી અદાલતની વ્યાપક શક્તિઓને અંકુશમાં લેવા માટે આશયિત નથી. આવી

શબ્દાવલિ અપીલી અદાલતની નિર્દોષ છૂટકારામાં હસ્તક્ષેપ ન કરવાની અનિચ્છા પર ભાર મૂકવાના હેતુસર “ભાષાકીય અલંકાર” તરીકે વધુ ગણાય છે, ન કે પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની અને પોતાના સ્વતંત્ર નિષ્કર્ષ પર પહોંચવાની અદાલતની શક્તિ ઘટાડવા માટે.

[૪] અપીલી અદાલતે, જો કે, એ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ છૂટકારાના કેસમાં આરોપીના પક્ષમાં ક્લિગુણ અનુમાન કાર્યરત હોય છે. પ્રથમ, ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત અનુસાર, જેના હેઠળ સક્ષમ કાયદેસર અદાલત દ્વારા દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિ નિર્દોષ માનવામાં આવે છે, તેને નિર્દોષતાનું અનુમાન પ્રાપ્ત હોય છે. દ્વિતીય, આરોપીએ પોતાનો નિર્દોષ છૂટકારો મેળવ્યો હોવાથી, તેની નિર્દોષતાનું અનુમાન નીચલી અદાલત દ્વારા વધુ મજબૂત, પુનઃપુષ્ટ અને દઢ બનાવવામાં આવે છે.

[૫] જો રેકૉર્ડ પરનાં પુરાવાના આધારે બે વાજબી નિષ્કર્ષ શક્ય હોય, તો અપીલી અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના નિષ્કર્ષમાં હસ્તક્ષેપ કરવો નહીં.”

૧૧. આમ, એ સ્થિર સિદ્ધાંત છે કે અપીલી સત્તાનો ઉપયોગ કરતાં, જો રેકૉર્ડ પુરાવાના આધારે બે વાજબી નિષ્કર્ષ શક્ય હોય, તો અપીલી અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધાયેલ નિર્દોષ છૂટકારાના નિષ્કર્ષમાં હસ્તક્ષેપ કરવો ન જોઈએ.

૧૨. રાજ્ય ગોવા વિ. સંજય ઠાકરાન અને અન્ય ના કેસમાં પણ, જેનું પ્રકાશન (૨૦૦૭) ૩ એસ.સી.સી. ૭૫ માં થયેલું છે, સર્વોચ્ચ અદાલતે આવા કેસોમાં વડી અદાલતની સત્તાઓને પુનરાવર્તિત કરી છે. ઉપરોક્ત નિર્ણયના પરા-૧૬માં, અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે;

૧૬. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામે અપીલમાં અધિકારોનો ઉપયોગ કરતી વખતે અપીલ અદાલત સામાન્ય રીતે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમમાં હસ્તક્ષેપ કરશે નહીં, જો સુધી કે નીચલી અદાલતનો અભિગમ કોઈ સ્પષ્ટ કાનૂની ગેરરીતિથી દૂષિત ન થયો હોય અને પહોંચાયેલ નિષ્કર્ષ કોઈ પણ વાજબી વ્યક્તિ દ્વારા પહોંચવામાં ન આવે એવો ન હોય અને તેથી, તે નિર્ણયને તર્કવિરુદ્ધ તરીકે વર્ણવવો પડે. માત્ર એટલા કારણસર કે બે દષ્ટિકોણ શક્ય છે, અપીલ અદાલત તે દષ્ટિકોણ સ્વીકારશે નહીં જે નીચલી અદાલત દ્વારા ઉચ્ચારાયેલા ચુકાદાને ઉલટાવી દે. તેમ છતાં, જો અપીલ અદાલતનો મત એવો હોય કે નીચલી અદાલત દ્વારા પહોંચાયેલ નિષ્કર્ષ તર્કવિરુદ્ધ છે અને અદાલતે કાયદામાં સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે તથા રેકૉર્ડ તાત્વિક પુરાવાની અવગણના કરી છે, તો અપીલ અદાલતને પુરાવાનું પુનર્મૂલવણી કરવાની સત્તા છે. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલા તાત્વિક આધારના આધારે ન્યાયસંગત નિર્ણય પર પહોંચવા અને કોઈપણ આરોપી તેની ઉપર આરોપિત ગુનાના આચરણ સાથે સંકળાયેલો છે કે નહીં તે શોધી કાઢવા અપીલ અદાલત પર પુરાવાની પુનર્મૂલવણી કરવાની ફરજ આવરી લેવાય છે.

૧૩. સર્વોચ્ચ અદાલતે રાજ્ય ઉત્તર પ્રદેશ વિ. રામ વીર સિંહ અને અન્ય (૨૦૦૭ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબ્લ્યુ. ૫૫૫૩) તથા ગિરજા પ્રસાદ (મૃત) દ્વારા કાનૂની પ્રતિનિધિઓ વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય (૨૦૦૭ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબ્લ્યુ. ૫૫૮૯) ના મામલાઓમાં સમાન સિદ્ધાંત સ્થાપિત કર્યો છે. આથી, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામે આ અદાલત જે અધિકારોનો ઉપયોગ કરી શકે છે, તે સુપેરે સ્થિર થયેલા છે.

૧૪. લૂના રામ વિ. ભૂપત સિંઘ અને અન્યના મામલે ((૨૦૦૯) એસસીસી ૭૪૯), સર્વોચ્ચ અદાલતે પરા-૧૦ અને ૧૧ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે;

“૧૦. હાઇકોર્ટે નોંધ્યું છે કે ફરિયાદ પક્ષની આવૃત્તિ સ્પષ્ટપણે વિશ્વસનીય નહોતી. કહેવાતા કેટલાક પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓએ કહ્યું હતું કે મૃતકનું મૃત્યુ આરોપીઓમાંથી એકે તેની ટકોર હાડકી મરોડી નાખી હોવાથી થયું. અન્યોએ કહ્યું હતું કે તેનું ગળું દબાવવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદ પક્ષનો કેસ એવો હતો કે ઘાયલ સાક્ષીઓને બસમાંથી બહાર ફેંકી દેવામાં આવ્યા હતા. પોસ્ટમોર્ટમ કરનાર અને સાક્ષીઓની તપાસ કરનાર ડોક્ટરે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે ચાલતી સ્થિતિમાં રહેલી બસમાંથી કોઈ વ્યક્તિને બહાર ફેંકવું શક્ય નહોતું.

૧૧. નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા સામેની અપીલના પરિબળોને ધ્યાનમાં લેતાં, અમે આ અપીલમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે ઈચ્છુક નથી. વડી અદાલતનો અભિગમ તર્કવિરુદ્ધ કહી શકાય તેમ નથી અને પુરાવાના આધારે શક્ય એવો અભિગમ છે.”

૧૫. સર્વોચ્ચ અદાલતના મુક્કિયા અને અન્ય વિ. રાજ્ય, પોલીસ નિરીક્ષક દ્વારા પ્રતિનિધિત, તમિલનાડુ (એઆઈઆર ૨૦૧૩ એસસી ૩૨૧) ના તાજેતરના નિર્ણયમાં પણ, પરા-૪ માં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

૪. વિવાદિત નથી કે નીચલી અદાલતે, ફરિયાદ પક્ષ તથા બચાવ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાની મૂલવણી કરીને, તેમના વિરુદ્ધ મૂકાયેલા આરોપોના સંદર્ભમાં આરોપીઓને નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો હતો. રાજ્ય દ્વારા કરાયેલ અપીલમાં, હાઇકોર્ટે, વિવાદિત હુકમ દ્વારા, તે નિર્ણયને રદ કર્યો અને આરોપીઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ સાથે વંચાયેલી કલમ ૩૪ હેઠળ દોષિત ઠરાવ્યા અને આજીવન સખત કેદની સજા ફટકારી. અપીલકર્તાઓના વકીલે ભારપૂર્વક દલીલ કરી કે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમને દોષસિદ્ધિમાં ફેરવતાં હાઇકોર્ટે તેની અધિકારક્ષેત્રની મર્યાદા વટાવી છે, તેથી નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ વિરુદ્ધ દાખલ થયેલી અપીલમાં વડી અદાલતની હદ અને સત્તાનું વિશ્લેષણ કરીએ. આ અદાલતે નિર્ણયો ની એક શ્રેણીમાં વારંવાર આ સિદ્ધાંત પ્રતિપાદિત કર્યો છે કે પ્રથમ અપીલી અદાલત તરીકે વડી અદાલત, નિર્દોષ છૂટકારાના વિરુદ્ધની અપીલની વિચારણા કરતી વખતે પણ, સમગ્ર પુરાવાનું અવલોકન કરવા અને જરૂર પડે તો તેની પુનઃમૂલવણી કરવા અધિકૃત પણ હતી અને બાધ્ય પણ હતી; જોકે હસ્તક્ષેપ કરવાનો પ્રશ્ન આવે ત્યારે, પુરાવાના આધારે દોષિતતાની સંપૂર્ણ ખાતરી અદાલતે મેળવવી જોઈએ, માત્ર એટલા માટે નહીં કે વડી અદાલત એક વધુ સંભવિત અથવા ભિન્ન દૃષ્ટિકોણ લઈ

શકે. ઉપરોક્ત સિવાય, જ્યાં અપીલની વિચારણાની વ્યાપકતા અને ઊંડાણનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં અપીલને દોષસિદ્ધિ વિરુદ્ધ હોય કે નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધ, તેને હાથ ધરવામાં અભિગમમાં કોઈ ભેદભાવ કે તફાવત કલ્પાયેલ નથી. [વિદે રાજ્ય રાજસ્થાન વિ. સોહન લાલ અને અન્ય, (૨૦૦૪) ૫ એસ.સી.સી. ૫૭૩]

૧૬. આ પણ સ્થિર થયેલી કાનૂની સ્થિતિ છે કે નિર્દોષ છૂટકારાની અપીલોમાં, જ્યારે નીચલી અદાલતે આપેલા કારણો યોગ્ય અને યથોચિત જણાય, ત્યારે અપીલ અદાલતને ચુકાદાને પુનર્લેખિત કરવાની કે નવા કારણો આપવાની આવશ્યકતા નથી. આ સિદ્ધાંત સર્વોચ્ચ અદાલતે રાજ્ય કર્ણાટક વિ. હેમારેડ્ડી (એ.આઈ.આર. ૧૯૮૧ એસ.સી. ૧૪૧૭) ના કેસમાં નિર્ધારિત કર્યો છે, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે;

...આ અદાલતે ગિરિજાનંદિની દેવી વિ. નિજેન્દ્રનંદિની ચૌધરી માં (૧૯૬૭) ૧ એસસીઆર ૯૩:(એઆઈઆર ૧૯૬૭ એસસી ૧૧૨૪) એવું અવલોકન કર્યું છે કે પુરાવાના આધારે અપીલ અદાલતનું કર્તવ્ય પુરાવાનું વર્ણન ફરીથી કરવાની કે નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોનું પુનરાવર્તન કરવાની નથી; જે અદાલતના નિર્ણય સામે અપીલ થયેલી છે તેના આપેલ કારણો સાથે સામાન્ય સંમતિ વ્યક્ત કરવી સામાન્ય રીતે પૂરતું રહેશે.

૧૭. તાજેતરના નિર્ણયમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે શિવશરણપ્પા અને અન્યો વિ. કર્ણાટક રાજ્ય (જીટી ૨૦૧૩ (૭) એસસી ૬૬) માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

તે અપીલી અદાલત સમગ્ર પુરાવાની પુનર્મૂલવણી કરવા સક્ષમ છે, તેમ છતાં, અન્ય કેટલાક સિદ્ધાંતોનું પણ પાલન કરવાનું રહે છે અને એ ધ્યાનમાં રાખવું પડે છે કે નિર્દોષ છૂટકારાના પરિણામે નિર્દોષતાની ઢિંગણી અનુમાનના સિદ્ધાંતનું સર્જન થાય છે.

૧૮. આ તથ્યોના પ્રકાશમાં, માલમસાલાની જમી કરતી વેળાએ તેની ઉપરની સીલ યોગ્ય રીતે દર્શાવવામાં આવી નથી અને દસ્તાવેજ પુરાવા પણ યોગ્ય રીતે સાબિત કરવામાં આવ્યા નથી. એન.ડી.પી.એસ. અધિનિયમની કલમ ૫૦ તથા પ્રતિબંધક અધિનિયમની જોગવાઈઓનું પણ યોગ્ય પાલન કરવામાં આવ્યું નથી અને વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે આ કલમની યોગ્ય તપાસ કરી છે. વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે છ કરતાં વધુ સાક્ષીઓની તપાસ કર્યા બાદ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી જના પુરાવાનો અવલોકન કરીને, સામાવાળા- આરોપીને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો હતો. વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે, પી.એસ.આઈ.ની સાક્ષીનું પરીક્ષણ કર્યા બાદ, આ નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા કે ફરિયાદ યોગ્ય નહોતી. વિદ્વાન એ.પી.પી. એ એ બતાવીને કે એન.ડી.પી.એસ. અધિનિયમની કલમ ૪૨ની જોગવાઈઓનું યોગ્ય પાલન કરવામાં આવ્યું હતું, આરોપ સાબિત કરવામાં સફળતા મેળવી નથી. આ તથ્યોના પ્રકાશમાં, ખેતર આરોપીનું હતું કે નહોતું તે સાબિત થયું નથી. આરોપીએ જ સંબંધિત ખેતર પર નિયંત્રણ રાખ્યું હતું તે દર્શાવવા માટે કંઈ પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું નથી અને પોલીસ સત્તાધીશોએ બાતમી પણ નોંધેલી નથી.

વિદ્વાન એ.પી.પી.ની એ રજૂઆત હું સ્વીકારી શકતો નથી કે આ એવો કેસ છે જેમાં હું વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશના નિર્ણયને ઉલટાવવા ઈચ્છું, જ્યારે તે સુસંગત અને કારણસભર નિર્ણય છે અને તેમાં કોઈ તર્કવિરુદ્ધતા નથી. સાક્ષીઓનો પુરાવો પણ આ અદાલતને નીચલી અદાલતે લીધેલા અભિપ્રાયથી ભિન્ન અભિપ્રાય લેવાની મંજૂરી આપતો નથી. વિદ્વાન નીચલી અદાલતે, અનુચ્છેદ ૧૧માં મુદ્દાની ચર્ચા કરતી વખતે અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાની મૂલવણી કરીને, આરોપીને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો છે. સ્પષ્ટ થાય છે કે નિર્ણયમાં કોઈ તર્કવિરુદ્ધતા નથી. યોગ્ય પુરાવાની મૂલવણીનો અભાવ છે એવી વિદ્વાન એ.પી.પી.ની રજૂઆત હું સ્વીકારી શકતો નથી અને તેમણે અપીલમાં ઉઠાવેલા આધાર અંગે આ અદાલતને અવગત કરી છે. તેથી, આ અપીલ ફગાવા યોગ્ય છે.

૧૯. હું માનું છું કે નીચલી અદાલતે, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાનું પરિશીલન કરતાં, આરોપીઓને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો છે. નીચલી અદાલતે નોંધ્યું છે કે ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવામાં વિવિધ વિસંગતતાઓ છે. નીચલી અદાલતે તપાસની સત્યતાને શંકાસ્પદ ગણાવી છે. પુરાવા તથા તપાસમાં રહેલી ખામીઓ નીચલી અદાલતે નોંધેલી છે. વધુમાં, આ ઘટના ૧૯૯૬ની છે અને નીચલી અદાલતના નિર્ણયને બદલવા માટે મને કોઈ મજબૂત આધાર જણાતો નથી. આ પરિસ્થિતિમાં, નીચલી અદાલતે અપનાવેલ દૃષ્ટિકોણમાં હસ્તક્ષેપ કરવાની જરૂર નથી.

૨૦. અતઃ, હું વિચારીને આ અભિપ્રાય પર પહોંચ્યો છું કે આરોપી વિરુદ્ધ મુકવામાં આવેલા આરોપમાંથી તેને નિર્દોષ છૂટકારો આપતાં નીચલી અદાલતે નોંધેલ તારણો સર્વથા યોગ્ય અને વાજબી છે અને આ તારણો નોંધવામાં તેની તરફથી કોઈ ગેરકાયદેસરતા કે ખામી આચરવામાં આવી નથી. નીચલી અદાલતે આપેલ કારણો અને પહોંચેલ તારણો સાથે હું સંપૂર્ણપણે સંમત છું. નીચલી અદાલતના ચુકાદા અને હુકમમાં કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવાની જરૂર નથી.

૨૧. ઉપરોક્ત ચર્ચાઓના પ્રકાશમાં, મારો મત છે કે માનનીય ન્યાયાધીશે પડકારિત ચુકાદો અને હુકમ પસાર કરતાં કોઈ ભૂલ કરી નથી. તેથી, હાલના અપીલ રદ થવા પાત્ર છે.

૨૨. પરિણામે, અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને નામંજૂર કરવામાં આવે છે. નીચલી અદાલતનો ૦૭.૦૧.૨૦૦૩નો ચુકાદો અને હુકમ પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે. આરોપીની જામીન અને જામીનનામા, જો કોઈ હોય તો, રદ કરવામાં આવે છે. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી તાત્કાલિક સંબંધિત નીચલી અદાલતને પરત મોકલવામાં આવે.

(કે.જે.ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

The translation of this judgment has been provided by M/s

Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.